

Таким чином, проведені нами дослідження ролі і місця безготівкових розрахунків в системі грошового обігу дозволяють зробити висновок про те, що до предмету фінансового права мають належити суспільні відносини, що охороняються державою, у сфері організації і забезпечення ефективного здійснення готівкового і безготівкового грошового обігу, що формуються в процесі функціонування грошової системи держави. Суспільні відносини, що складаються в процесі безпосереднього здійснення готівкових і безготівкових розрахунків регулюються нормами інших галузей права (в першу чергу – цивільного права).

При цьому представляється можливим запропонувати авторське визначення грошової системи як системи, що ґрунтується на певних принципах врегульованих нормами фінансового права суспільних відносин, що складаються у сфері планування, організації і забезпечення здійснення готівкового і безготівкового грошового обігу на території держави. При цьому як і будь-яка впорядкована система, грошова система є сукупністю наступних підсистем: системи грошового обігу держави; системи розрахункових правовідносин; системи учасників розрахункових правовідносин (системи фінансових посередників – розрахункових агентів) і нормативно-правової бази готівкових і безготівкових розрахунків.

Зінухова В. М.

Класичний приватний університет, аспірант

КОШТОРИСНО-БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Освіта створює основу інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. У промислово розвинутих країнах видатки на освіту на всіх рівнях державного сектору, як правило, становлять від 4,5 до 7 % ВВП. У країнах, які розвиваються, видатки на освіту коливаються від 2,5 до 7,5 % ВВП, що в середньому становить меншу частину ВВП порівняно з промислово розвинутими країнами. Водночас у більшості країн саме державний сектор прямо надає послуги у сфері початкової і середньої школи в широкому обсязі, оскільки цей показник, як правило, перевищує 90 % від загальної суми витрат. Державний сектор впливає на попит освітніх послуг за допомогою таких чинників, як надання студентам стипендій, субсидій через рішення, що стосуються оплати навчання, а також через загальну структуру регулювання приватної освіти.

Конституція України встановлює, що в Україні кожен має право на освіту (ст. 53), причому повна загальна середня освіта є обов'язковою. Згідно з принципами, проголошеними Конституцією, держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закла-

дах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням та студентам.

Нормативно-правове регулювання надання освітніх послуг закладено у законах України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту» «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту». Чинним законодавством передбачено, що заклади освіти створюються органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, громадянами відповідно до соціально-економічних, національних, культурно-освітніх потреб, за наявності необхідної матеріально-технічної, науково-методичної бази, педагогічних кадрів (Закон України Про освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>; Закон України Про дошкільну освіту зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-13>).

Відповідно до ст. 61 Закону України «Про освіту» держава забезпечує бюджетні асигнування на освіту в розмірі не меншому 10 % НД, а також валютні асигнування на основну діяльність (Закон України Про освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>). Кошти закладів і установ освіти та науки, які повністю або частково фінансуються з бюджету, отримані від здійснення або на здійснення діяльності, передбаченої їх статутними документами, не вважаються прибутком і не оподатковуються.

За рахунок коштів Державного бюджету України фінансуються видатки на:

а) загальну середню освіту, в т. ч. спеціалізовані школи (школи-інтернати), засновані на державній формі власності, та загальноосвітні школи соціальної реабілітації;

б) професійно-технічну освіту (навчальні та інші заклади освіти, засновані на державній формі власності);

в) вищі навчальні заклади, засновані на державній формі власності;

г) післядипломну освіту;

д) позашкільні навчальні заклади та заходи з позашкільної роботи з дітьми згідно з переліком, затвердженим КМУ;

е) інші заклади та заходи в галузі освіти, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, згідно з переліком, затвердженим КМУ.

Міністерство освіти і науки України розробляє пропозиції щодо обсягів фінансування з Державного бюджету України на розвиток соціально-культурної сфери, науки, навчально-виховних закладів, установ, організацій, що перебувають у функціональному управлінні міністерства. Спільно з центральними органами державної влади визначає економічні та фінансові норми і нормативи на утримання державних навчально-виховних за-

кладів, організовує збирання й аналіз державної та відомчої статистики і бухгалтерської звітності (Сунцова О. О. Місцеві фінанси: Навчальний посібник. О.О. Сунцова – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 76).

За рахунок коштів місцевих бюджетів фінансується дошкільна та загальна середня освіта (школи, дитячі садки, спеціалізовані школи, ліцеї, гімназії, колегіуми, вечірні (змінні) школи) (Ткачук Т. Ефективність використання видатків бюджету / Т. Ткачук // Вісник НБУ. – 2004. - № 8. - С.13). На фінансуванні міських та районних бюджетів перебувають заклади освіти для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації. За рахунок коштів обласних бюджетів та бюджету АРК фінансуються заклади професійно-технічної освіти, що виконують державне замовлення, а також вищі заклади освіти I-IV рівнів акредитації, що перебувають у власності АРК та спільній власності територіальних громад (Василик О. Фінансові проблеми органів місцевого самоврядування. Місце та регіональне самоврядування України / О. Василик // – К.: 2001. – С. 76).

Поряд із державними та комунальними освітніми закладами в Україні активно розвивається приватний сектор, який надає послуги у сфері освіти. Для цього сектора держава розробляє стандарти та систему норм, які визначають обов'язковий мінімум змісту освітніх програм, обсяг навантаження на учнів, а також мінімум кількості годин на вивчення тих чи інших предметів. На основі цих стандартів та показників засновники приватних закладів освіти мають розробити виробничі показники, на яких формується кошторис (Гушта О. В. Шляхи зміцнення бюджетів органів місцевого самоврядування / О. В. Гушта // Фінанси України. – № 2. – 2006. – С.71). Отже, держава здійснює всебічне регулювання діяльності у сфері надання освітніх послуг, враховуючи значення такої діяльності для майбутнього розвитку і становлення освіченого покоління громадян України.

Литвиненко Ж. М.

Класичний приватний університет, аспірант

ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Фінансова діяльність є впливом держави на процес формування, розподілу, перерозподілу й використання централізованих і децентралізованих фондів коштів. Діяльність органів публічної влади у галузі публічних фінансів базується на певних правових засадах і принципах. Фінансова діяльність держави та органів місцевого самоврядування передбачає такі завдання: формування, розподіл в використання публічних державних і місцевих централізованих грошових фондів, державний контроль та контроль органів місцевого самоврядування за фінансовою діяльністю усіх суб'єктів грошово-кредитних відносин, емісія грошових знаків.